

у складі МТК інтегрованої вантажопровідної системи, заснованої на організаційно-технічній і технологічній взаємодії підприємств декількох видів транспорту з розвитком інтермодальних перевезень на логістичних принципах.

Під інтермодальними перевезеннями розуміють перевезення вантажу декількома видами транспорту, де один з перевізників зобов'язаний організувати все перевезення вантажу (від дверей до дверей) з одного пункту відправлення або порту через один або декілька пунктів в кінцевий пункт призначення. Залежно від того, як розподілена відповідальність між включеними в таке перевезення перевізниками, видаються різні транспортні документи.

Основною характеристикою інтермодальних перевезень є вільний обмін обладнанням між видами транспорту. Так, наприклад, контейнер вантажного автомобіля перевозиться авіатранспортом, або залізничний вагон – водним транспортом. Такий обмін обладнанням дозволяє надавати послуги, що не доступні для вантажовідправника, який використовує один спосіб транспортування.

До головних переваг інтермодальних перевезень відносять:

- високу швидкість і гарантію доставки вантажів відповідно до графіка руху потягу;
- гарантовану безпеку перевезення за будь-яких погодних умов;
- гарантовану охорону транспортних засобів і вантажів під час руху і стоянки потягу;
- значне скорочення часу проходження прикордонного і митного контролю;
- збереження транспортного засобу, заощадження його моторесурсу і економію палива;
- збереження автомобільних доріг;
- збереження екології навколишнього середовища;
- економію витрат на паливо і оформлення товаросупровідних документів.

Побудова такої вантажопровідної системи, що забезпечує користувачів комплексним транспортно-експедиційним обслуговуванням з швидким і зручним проходженням митних процедур, приведе до створення мережі вантажних термінальних комплексів, які мають криті склади з відповідним виробничим і технологічним устаткуванням, складські майданчики, перевантажувальну техніку, адміністративний модуль.

Розвиток інтермодальних перевезень в нашій державі вимагає обговорення і рішення задач по інтегрованості й інтероперабельності різних видів транспорту в міжнародних транспортних коридорах. Так, під інтероперабельністю (interoperability) розуміється використання стандартної і сумісної інфраструктури, технологій й устаткування, характеристик транспортних засобів (розмірів). Це включає технічну і операційну

одноманітність, яка може бути застосована транспортними підприємствами для ефективного просування послуг «від дверей до дверей». Все це скорочує кількість різних бар'єрів (інституційних, законодавчих, фінансових, фізичних, технічних, культурних, політичних) між транспортними системами. Інтерз'єднаність (interconnectivity) означає горизонтальну координацію видів транспорту для отримання інтегрованих транспортних послуг «від дверей до дверей».

Інтермодальні транспортні системи складні як через число гравців (вантажовідправник, вантажоодержувач, агенти, перевізники, оператори об'єктів інфраструктури, термінальні оператори) так і через кількість різних процесів, тому необхідним є створення диспетчерської системи управління транспортними потоками і інформаційної система, що володіє ієрархічною структурою і пов'язана з інформаційно-аналітичними системами міжнародних транспортних коридорів, регіонів і видів транспорту.

Роль інтермодальних вантажоперевізних технологій в підвищенні ефективності роботи вітчизняного транспорту в умовах МТК очевидна, проте їх організація по існуючих й перспективних маршрутах вимагає рішення широкого кола питань, пов'язаних із удосконаленням законодавчої і нормативної бази по підтримці і розвитку інтермодальних перевезень, гармонізації інтермодальної технології з європейськими нормами і технічними специфікаціями по схожості, створенням спеціального рухомого складу нового покоління, а також інтелектуалізації технічних рішень.

УДК 656.61.003

ТЕРМІНАЛЬНІ СИСТЕМИ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ТРАНСПОРТНИХ КОРИДОРІВ

Астахов В.М., к.т.н., професор (УкрДАЗТ)

Розвиток міжнародних транспортних коридорів забезпечує, разом із зростанням обсягів і ефективності здійснення зовнішньоторговельних перевезень і залученням на національні транспортні комунікації транзитних вантажів третіх країн, значне зростання вантажоперевезень у внутрішньому сполученні.

Міжнародний транспортний коридор – це частина міжнародної транспортної системи, що забезпечує значні міжнародні перевезення і включає рухомий склад і транспортну інфраструктуру всіх видів транспорту, складські термінали, єдину правову, технологічну і інформаційну базу.

Необхідно визнати важливість міжнародних транспортних коридорів для країни не тільки з погляду комерційної вигоди, але і з більш широких

позицій національної безпеки – таких її складових, як військова, економічна, промислова, технологічна, продовольча, демографічна. Науковим і, разом з тим, практичним доказом необхідності комплексного підходу до проблеми взаємозв'язку між основними векторами сучасних вантажопотоків є і те, що МТК проходять ділянками найбільш насичених національних транспортних коридорів.

Для України однією з основних задач в межах сформованої міжнародної транспортної інфраструктури є забезпечення розвитку євразійських економічних зв'язків. Активна інтеграція в систему міжнародних транспортних коридорів створить додаткові можливості для розвитку української транспортної системи і подальшого вдосконалення її виробничої, інформаційної і технологічної інфраструктури.

Разом з тим, для освоєння перспективних обсягів перевезень вантажів і пасажирів по МТК буде потрібно подолання існуючих диспропорцій в розвитку транспортної системи, поліпшення стану її матеріально-технічної бази, застосування сучасних технологій. Серед останніх застосування термінальних перевезень.

Сучасний вантажний термінал є підприємством, що здійснює різноманітну діяльність, включаючи продаж такої послуги, як перевезення, обробка й зберігання вантажів, надання безлічі додаткових послуг, у тому числі транспортування вантажу. При здійсненні своєї діяльності термінал взаємодіє з перевізниками, клієнтами, посередниками, митницею, банком тощо.

При відсутності сучасних транспортних коридорів і митних переходів привабливість транзитних перевезень через територію України поступово знижується. Це є основною причиною того, що товарні потоки все частіше йдуть в обхід України по півночі - через Росію, і до півдня - морськими шляхами. Саме тому зараз потрібне стрімке зростання в спорудженні нових терміналів, внаслідок чого буде вирішена проблема недостатньої пропускної здатності, і можна буде спостерігати збільшення прибутку перевізника й держави в цілому.

Сучасний стан термінальних перевезень характеризується чималими проблемами технологічного, логістичного, організаційного характеру.

Термінальна система – це складна організаційно-технічна система, що складається з трьох організаційно й технологічно самостійних, але скоординованих між собою процесів (або підсистем: підвозу-розвозу, терміналів, міжтермінальне перевезення). Для ефективного використання переваг термінальної системи потрібно виконання наступних умов:

- необхідність обліку особливостей розвитку термінальних перевезень в Україні;
- створення мережі терміналів, застосування

прогресивних схем їх розміщення;

- застосування сучасних технологій роботи терміналів.

Основні напрямки вдосконалення роботи терміналів полягають в особливостях їх розміщення. Для підвищення ефективності доставки вантажів можна визначити основні перспективні напрямки досліджень та розвитку термінальних систем, як сучасної ресурсозберігаючої технології доставки вантажів:

- визначення та прогнозування вантажопотоків;
- формалізація окремих технологічних процесів та розробка імітаційної моделі функціонування термінальної системи;
- раціональна організація транспортного процесу трьох синхронно функціонуючих підсистем (підвозу-розвозу, терміналів, міжтермінальне перевезення);
- розробка конкурентоспроможної тарифної системи;
- формування єдиного організаційно-економічного, фінансового, інформаційного, кадрового й нормативно-правового забезпечення;
- створення в умовах зростаючого попиту на організацію перевезень вантажів у міжнародному сполученні багатофункціональних мультимодальних терміналів з митною обробкою вантажів, які є основним інфраструктурним елементом у міжнародній логістичній мережі;
- передбачення можливості спеціалізації терміналів, що пояснюється необхідністю забезпечення високого рівня сервісного обслуговування клієнтів в умовах конкурентної боротьби. Вона дозволяє врахувати вимоги клієнтів до перевезення, зберігання й переробці вантажів, підвищити ефективність логістичного менеджменту і якість сервісу, вибрати оптимальні типи спеціалізованих транспортних засобів і знизити логістичні витрати.

УДК 656.21

ПЕРЕДУМОВИ СТВОРЕННЯ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ КЛАСТЕРІВ У МЕЖАХ МІЖНАРОДНИХ ТРАНСПОРТНИХ КОРИДОРІВ

*Альошинський Є.С., д.т.н., професор,
Балака Є.І., к.е.н., професор,
Сіваконова Г.О., аспірант,
Світлична С.О., аспірант (УкрДАЗТ)*

Друга хвиля світової економічної кризи, що проявляється в скороченні виробництва експортоутворюючих товарів українською промисловістю, підприємствами суміжних країн, відповідно, негативно впливає на рівень попиту щодо